

Νὰ πολεμάῃ μὲ τοὺς ὀχτροὺς καὶ νὰ σκοτώνῃ Τούρκους.
 Τάφινω τὸ τουφέκι μου, τὸ ἔρημο σπαθί μου.
 Σ' ἀφίνω 'γειά, γυναικᾶ μου, κὴ ἀγάπα τὸ παιδί μας.
 'Αφίνω 'γειά 'ς τὸν ἀδερφό καὶ σ' ὅλους τοὺς δικούς μου,
 "Οπου εἶνε κὴ ὅπου βρίσκονται Τούρκο νὰ μὴ ἀφήσουν.
 'Αφίνω 'γειά 'ς τὸν "Ολυμπο, σ' ὅλα τὰ κορφοβούνια·
 Σ' ἐσᾶς λημέρια μ' ἔρημα πλατάνια μὲ τοὺς ἴσκιους,
 Βρυσοῦλαις μὲ τὰ κρυὰ νερὰ καὶ χαμηλοῖ μου κάμποι·
 'Αφίνω 'γειά 'ς τοὺς σταυραετοὺς καὶ σ' ὅλα τὰ ξεφτέρυα,
 'Αφίνω 'γειά 'ς τὸν ἥλιο μου καὶ 'ς τὸ λαμπρὸ φεγγάρι,
 Ποῦ μοῦ 'φεγγε νὰ περπατῶ 'ς τὸν ἄξιον παλληκάρι.
 (Μ. Λελέκ. 51)

*'Ο Μόσχος ἐν τῷ Βίωνος ἐπιταφίῳ παρακελεύε-
 ται ταῖς νάπαις, τῷ ὕδατι, τοῖς ποταμοῖς καὶ τοῖς
 φυτοῖς θρηγῆσαι, τοῖς δὲ ἀνθεσι πενθῆσαι, στενά-
 ζουσιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ καλοῦ ἀοιδοῦ·*
*«Αἰλιά μοι στοναχεῖτε, νάπαι καὶ Δώριον ὕδωρ,
 Καὶ ποταμοὶ κλαίετε τὸν ἡμερόεντα Βίωνα.
 Νῦν φυτὰ μοι μῦρεσθε, καὶ ἄλσεα νῦν γοάοισθε,
 "Ανθεα νῦν στυγνοῖσιν ἀποπνεῖοιτε κορύμβοις.
 Νῦν ῥόδα φοινίσσεσθε τὰ πένθημα, νῦν ἀνεμῶναι,
 Νῦν ὑάκινθε λάλει τὰ σὰ γράμματα καὶ πλεόν αἰαῖ
 Λάμβανε τοῖς πετάλοισι· καλὸς τέθνακε μελικτάς ».*

Οὕτω καὶ ὁ λαὸς ᾄδει·

Κλαῦτε, δένδρα, κλαῦτε, κλαριά, πλατάνια μὲ τὰ φύλλα,
 Κλαῦτε καὶ σεῖς 'ψηλὰ βουνά, καὶ σεῖς κοντορραχοῦλαις,
 Κλαῦτε τὸ Γεώργη Σκούληκα, τὸν πρῶτον καπετάνιο,
 Ποῦ ἦταν κολώνα 'ς τὸ Μοριά καὶ φλάμπουρο 'ς τὴ Μάνη.
 (Μ. Λελέκ. 26. Π 'Αραβαν 87, 11).

*'Εν τῇ ἀρχαιότητι, ὡς ἡ τὸ ἔαρ φέρουσα χελι-
 δὼν ἐφαίμετο, οἱ τῶν 'Ροδίων παῖδες παρηῆσαν
 κατὰ τὴν πόλιν ἐν χερσὶν ἔχοντες χελιδόνα καὶ
 ἦδον ἁσμάτιον ἀπλοῦν καὶ ἀφελὲς αἰτοῦντες δῶρα·*

'Ηλθ' ἦλθε χελιδὼν, καλὰς ὥρας
 "Αγούσα καὶ καλοὺς ἐνιαυτούς,
 'Επὶ γαστέρα λευκά, κᾶπὶ νῶτα μέλαινα.
 Παλάθαν οὐ προκυκλεῖς
 'Εκ πίονος οἴκου,
 Οἴνου τε δέπαστρον,
 Τυροῦ τε κἀνιστρον,
 Καὶ πυρῶν;
 'Η χελιδὼν καὶ λεκιθίταν
 Οὐκ ἀπωθεῖται.
 Πότερ' ἀπίωμες ἢ λαβώμεσθα;
 Εἰ μὲν τι δώσης· εἰ δὲ μή, οὐκ ἐάσομες,
 "Η τὰν θύραν φέρωμες ἢ θύπερθυρον,
 "Η τὰν γυναικᾶ τὰν ἔσω καθημέναν,
 Μικρά μὲν ἐστὶ, ῥαδίως νιν οἴσομες.
 "Αν δὲ φέρης τι, μέγα δὴ τι φέροις.

*"Ανοιγ' ἄνοιγε τὰν θύραν χελιδόνη.
 Οὐ γὰρ γέροντές ἐσμεν, ἀλλὰ παιδία.*

(*Ἀθῆν Δειπν. VIII. σ. 360*).

*Τὸ χελιδόνισμα τοῦτο διεφύλαξεν ὁ λαὸς
 ὁμοιοτάτων ᾄδων.*

'Ηρθεν, ἦρθε χελιδόνα	Καὶ πουλιά σαρακοστά,
'Ηρθε κὴ ἄλλη μελιθδόνα,	Δόσε καὶ μιὰ ὀρνιθίτσα,
Κάθησε καὶ λάλησε	Φέρε καὶ μιὰ κουλλουρίτσα. 25
Καὶ γλυκὰ κελάδησε.	"Ωρισεν ὁ δάσκαλος
Μάρτη, Μαρτη μου καλέ, 5	Κὴ ὁ Θεὸς ποῦ τᾶδωκε,
Καὶ φλεβάρη φοβερή,	Ν' ἀγορασωμεν ὀχτῶ
Κᾶν Φλεβίσσης, κᾶν τσικνίσσης	Νὰ πουλῶμεν δεκοχτῶ,
Καλοκαίρι θὰ μυρίσης,	Νὰ κερδαίνωμεν τριάντα,
Κᾶν χιονίσσης κᾶν κακίσσης,	Διάφορα μεγάλα πάντα, 30
Πάλιν ἄνοιξι θ' ἀνθίσσης. 10	Καὶ 'ς τὸ σπῖτι καὶ 'ς τὴ χώρα,
Θάλασσα ἐπέρασα,	Μέσα 'δῶ ποῦρθαμεν τώρα,
Τὴ στεριά δὲν ξέχασα,	Μέσα 'γειὰ μέσα χαρά,
Κύματα κᾶν ἔσχισα.	'Σ τὸν ἀφέντη 'ς τὴν κυρά,
"Εσπείρα 'κονόμησα,	'Σ τὰ παιδιὰ καὶ 'ς τοὺς γονεῖς, 35
"Εφυγα κὴ ἀφῆκα σῦκα, 15	
Καὶ σταυρὸ καὶ θυμονίτσα·	Σ' ὅλους τοὺς τοὺς συγγενεῖς.
Κὴ ἦρθα τώρα κὴ ἡῦρα φύτρα	Μέσα Μάρτης, ἔξω ψύλλοι,
Κὴ ἡῦρα χόρτα, σπάρτα, βλίτρα	"Εξ' ὀχτροῖ, σᾶς τρῶν οἱ σκύλοι,
Βλίτρα, βλίτρα, φύτρα, φύτρα	Μέσα φίλοι, μέσα φθύνεια,
Σὺ καλὴ οἰκοκυρά, 20	Καὶ χαραῖς, χοροὶ παιγνίδια· 40
"Εμπα 'ς τὸ κελλάρι σου,	Καὶ ἐφέτος καὶ τοῦ χρόνου,
Φέρ' αὐγὰ περδικωτὰ,	Καὶ τοῦ χρόνου κὴ ἄλλα χίλια.

(Κουρτίου Βαζιμούθου, ἡ ἀρχαία 'Ελλάς ἐν τῇ Νέᾳ, μετ. Γαλάνη.
 Παρνασ. Νεοελλην. ἀνάλεκτα, τόμ Α'. Μέρος Α'. φυλλάδ. σ'. Pass.
 CCCV. VI. 'Αραβαν. 442. Γ. Λατ. σ. 191).

(*Ἐπεταὶ συνέχεια).

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

*'Εὰν ἐν τῇ μεγαλουργῷ γενεᾷ τῆς ἐνδόξου ἐποχῆς τῆς
 'Ελλάδος ὑπῆρξαν ἄνδρες σπουδαιότατα μὲν ἐπιτελέσαντες
 καθ' ἅπαντα τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἡμῶν ἀγῶνα, μετὰ
 ταῦτα ὅμως οὐδεμίαν ἀνταπόδοσιν τῶν ἑαυτῶν θυσιῶν ἀπαι-
 τήσαντες ἀπέφυγον ἐκουσίως καὶ τὴν ἐλαχίστην ἐκ μέρους
 αὐτῶν παταγώδη ἐπίδειξιν, τὴν ἐκ τῆς ἑαυτῶν μόνον συνει-
 δήσεως ἀπορρέουσαν εὐαρέσκειαν ὡς ἠθικὴν καὶ τελείαν ἱκα-
 νοποίησις ὑπολαμβάνοντες, ἐπίσης ἐν τῷ πολυκυμάντῳ καὶ
 περιπετειώδει ἀγῶνι τῆς Ἐπτανήσου ὑπῆρξαν ἄνδρες, οἵτι-
 νες, ἐκτὸς τῶν ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν θυσιῶν, ὑπέστησαν πολλῶ
 μείζονας περιπετείας καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς ὅλως καινοφανεῖς
 δοκιμασίας πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἰδανικωτέρου ἰδεώδους καὶ τοῦ
 ὑπερτάτου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἀνεξαρτησίας αὐ-*

τοῦ καθ' ὅσον εἰς ἐπίμετρον τῶν ἀπειραρίθμων καὶ ἀπεριγράπτων πιέσεων, ἃς ἐν τῇ Ἑπτανήσῳ ἐξήσκησεν, ἐκτός τῶν αὐθαιρέτων δημεύσεων κολοσσιαίων κτηματικῶν περιουσιῶν, ἐκτός τῶν ἐκνόμων καὶ ἀδίκων πάντως μαρτυρικῶν ποινῶν καὶ θανατικῶν διὰ τῶν φοβερωτέρων ποινῶν ἐκτελέσεων, ἐπέβαλε τὴν σκληροτέραν καὶ τὴν μᾶλλον εἰδεχθεστέραν τῶν ποινῶν, τὴν ἐξορίαν, ἰδίᾳ πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἀδιαλείπτως ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῆς φιλοπατρίας, καὶ τῆς μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐνώσεως, ἐξεδήλουν ἀπροκαλύπτως τὸ ἑαυτῶν φρόνημα ἢ ἐπεχείρουν τὴν διάσεισιν τοῦ ἀφορήτου τότε πλεον καταστάντος ὄγκου τῆς προστασίας, καὶ τὴν κατακρήμνισιν τοῦ χαλυβδίνου ἐκείνου τείχους τοῦ χωρίζοντος τὴν αἰεποτε ἐλευθερόφρονα Ἑπτανήσον ἀφ' ἡμῶν.

Μεταξὺ τῶν φιλελευθέρων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες καὶ περιουσίας ὀλοκλήρους καὶ τὴν ζωὴν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν διέθεντο ὑπὲρ τῆς ἐπιτελέσεως τῆς ποθουμένης ἐνώσεως, ὑπῆρξε καὶ ὁ ἀείμνηστος Γεράσιμος Μεταξᾶς εἰς τῶν σπουδαίως δρασαντων ἐν τῷ ἐπαναστατικῷ κινήματι τῆς Κεφαλληνίας κατὰ τὸ 1848, ὑποστὰς μετὰ τῶν ἐταίρων αὐτοῦ μυρίας πιέσεις καὶ καταδρομὰς ἐκ μέρους τῆς προστασίας, καὶ τέλος τὴν παροιμιώδη ἐκείνην καὶ ἀλγισμώδη ἐξορίαν εἰς Ἀντικύθηρα, ἐν ᾗ συγχρόνως οἱ διαπρεπεῖς αὐτοῦ ἀδελφοὶ Γεώργιος καὶ Σταῦρος, ὁ νῦν ἐν Μασσαλίᾳ περίβλεπτος ὀφθαλμίατρος, ἀμειλίχτως διωκόμενοι κατεδικάζοντο εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου κατηγορούμενοι ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ, καὶ μόλις τῷ 1861 ἠυδόκησεν ἵνα δοθῇ αὐτοῖς διὰ βασιλικῆς χάριτος ἀμνηστία, καὶ ἡ ἄδεια τῆς ἐπανόδου αὐτῶν εἰς Κεφαλληνίαν.

Ὁ Γεράσιμος Μεταξᾶς γεννηθεὶς ἐν Κεφαλληνίᾳ κατὰ τὸ 1821 ἐν μέσῳ τῶν ζωηροτάτων ἐντυπώσεων τῆς πυριφλέκτου ἐκείνης ἐποχῆς καὶ ἀνατραφεὶς ἐν τῇ φιλελευθέρῳ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ, ἥτις, ὡς γνωστόν, τυγχάνει μετὰ τῶν ἀρίστων καὶ τῶν τὰ μάλα φερόντων οἰκογενειῶν τῆς Κεφαλληνίας, αἰεποτε διακριθείσης ἐπὶ εὐγενείᾳ ἤθους καὶ ἐξόχως αἰσθημασιν ἀκραφνῶς φιλοπατρίας καὶ παρὰ θειγματικῆς αὐταπαρνήσεως, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ἐμφυτεύσῃ ἐν τῇ ἀνδρική καὶ φιλοπάτριδι αὐτοῦ καρδίᾳ τὴν ἰδέαν τοῦ ὑπερτάτου καθήκοντος καὶ ἐμπνεύσῃ ἐκυτῷ ὅ,τι ὤφειλε νὰ συντελέσῃ ἀντὶ πάσης θυσίας πρὸς ἐπίτευξιν τῆς αὐτονομίας τῆς ἐκυτοῦ πατρίδος συνεχιζῶν οὕτω τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ μεγαλουργὰ ἀνδραγαθήματα τῶν ἐνδόξων συμπατριωτῶν αὐτοῦ, οἵτινες διὰ τῶν ἡρωϊκῶν αὐτῶν πράξεων ἐφείλκυσαν τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ὁποίας πολλὰς σελίδας καταλαμβάνουσιν αἱ ἡρωϊκὰ αὐτῶν πράξεις. Ὁ Γεράσιμος Μεταξᾶς εὐφύεστατος καὶ διορατικός, μεγαλεπήβολος ὅσῳ καὶ ἀκράδαντος εἰς τὰς ἀποφασεὶς αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἀπέναντι τῆς προστασίας ἐμμένει ἄτεγκτος καὶ ἀκλόνητος, ἐνώπιον τῶν φίλων καὶ ἐταίρων αὐτοῦ παρουσιάζεται μετρίχως καὶ προσηνὴς τὸσῳ, ὥστε ἀδυνατεῖ τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι εἶχεν ἐνώπιόν του ζωηρότατον ἐπαναστάτην καὶ ἀγέρωχον πολεμιστὴν τῆς Ἀγγλικῆς δυναστείας. Τὴν ὥραϊαν ταύτην εἰκόνα

τοῦ ἀνδρὸς ἐκφραστικώτατα καὶ λίαν ζωηρῶς παρέχει ἡμῖν συμπαθὲς ἐπιστολὴ τοῦ περισπουδάζοντος φίλου καὶ συνεπαναστάτου αὐτῷ κ. Δ. Καλλινίκου, ἣν οὗτος ἀπηύθυνεν ἅμα τῇ θλιβερᾷ ἀγγελίᾳ τοῦ θανάτου τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ φίλου, πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις ἐγκατεστημένον διαπρεπῆ ὀφθαλμίατρον κ. Θ. Μεταξᾶν, υἱὸν ἀντάξιον καὶ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀειμνήστου πατρός του.

«Προσφιλέστατέ μοι κ. Θ. Μεταξᾶ

Ἀλγεινότατον ἄκουσμα ὑπῆρξε δι' ἐμὲ ἡ πένθιμος ἀγγελία τοῦ ἐπισυμβάντος θανάτου τοῦ ἀχωρίτου καὶ προσφιλοῦς συναγωνιστοῦ μοι πατρός σας, συντελέσαντος διὰ τῆς ἀπαρμύλλου καὶ ἀξιεπαίνου αὐτοῦ φιλοπατρίας εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν καταχθονίων σχεδίων τοῦ ἐπαράτου Βρεττανοῦ Καλλιγούλα, μεταποιήσαντος τὰ Ἀντικύθηρα, τὸ ἄχαρι τοῦτο ἱποτέφρωμα τῆς ἀβύσσου, εἰς θλιβερόν ἐνδιαίτημα τῶν θυμάτων του, οἵτινες ὅμως ὑπῆρξαν πάντοτε χρηστοὶ καὶ ἐνάρετοι φίλοι εἰλικρινῶς ἀλλήλους ἀγαπῶντες, καὶ τοιοῦτοι ὑπῆρξαν δι' ἐμὲ ὁ ἀείμνηστος πατὴρ σας μετὰ τοῦ Ζερβοῦ. Καὶ ἀφ' ἐνός μὲν ὁ Ζερβὸς διὰ τῆς περιουσίας του καὶ τῆς ἐμψυχώσεως, ἀφ' ἐτέρου δὲ ὁ πολὺκλαυστος πατὴρ σας διὰ τῆς φιλόφρονος αὐτοῦ προσηνείας, κατώρθωσαν νὰ καταστήσωσιν ἀνεκτὴν τὴν ἐπάρατον κατάστασιν τῆς καινοφανοῦς ἐκείνης αἰχμαλωσίας μας, εἰς ἣν μᾶς ἔρριψεν ὁ Ἐδουάρδος πρὸς κορεσμόν τῶν παθῶν του, συναγαγὼν εἰς φοβεράς εἰρκτάς καὶ βασανιστήρια τοὺς ἐξορίστους ἡμᾶς, ἐν ᾗ συγχρόνως ἡμεῖς συνδεόμεθα ἐν αὐταῖς πολὺ περισσότερον δι' ἀδιακρήκτου φιλίας καὶ θερμότηρας ἀγάπης, καθ' ὅσον ὁ μακαρίτης πατὴρ σας διὰ τῆς εὐγενοῦς καὶ συμπαθεστάτης αὐτοῦ συμπεριφορᾶς, ὡς καὶ διὰ τῶν φιλοφρόνων περιποιήσεών του, κατέλαβεν ἰδιαιτέραν μετὰ τῶν συνεξορίστων θέσιν, θεωρούμενος ὑπὸ πάντων ὡς γονεὺς ἢ ἀδελφός, καὶ οὕτω ἡδυνήθημεν ν' ἀντιταχθῶμεν κατὰ τῶν λυμαινομένων ἡμᾶς συμφορῶν.

» Ἰδιαιτέρως δ' ἐγὼ ὀφείλω χάριτας πρὸς τὸν μακαρίτην φίλον μου, ὅστις διὰ τῶν παρηγόρων καὶ ψυχαγωγικῶν ὁμιλιῶν μὲ ἐνεθάρρυνεν ἄχρις οὗ ἐξοικειωθῶ εἰς τὰς στερήσεις τῆς ἐξορίας μας καὶ τὰς βασάνους τοῦ Γολγοθᾶ ἐκείνου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου αἱ ἰδέαι διατρανοῦσαι τὰς ἀρχὰς τῶν ὑπερnikῶσι τοὺς ἀδυσωπήτους τυράννους.

» Μακαρία ἡ μνήμη τοῦ ἀνδρὸς καὶ φίλου, ὅστις ἐπολιτεύθη ὡς ἐνάρετος ἀνὴρ καὶ πατριώτης.

» Ἐν Ζακύνθῳ 23 Ἰουνίου 1888.

Δ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ »

Ὁ Γεράσιμος Μεταξᾶς μετὰ τὴν ἐνωσιν ἀκραφνῶς χαίρων ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐπιτελέσει τῶν μυχιαιτάτων αὐτοῦ πόθων καὶ τῇ πληρεστάτῃ αὐτοῦ ἱκανοποιήσει τῶν περιπετειῶν καὶ μαρτυρικῶν βασάνων αὐτοῦ τε καὶ τῶν μελῶν ἀπάντων τῆς φιλοπάτριδος οἰκογενείας του, οὐδεμίαν ἀπεδέξατο ἐκ μέρους τῶν κατὰ καιροὺς κυβερνήσεων ἀμοιβῆν τῶν ἀτομικῶν αὐτοῦ πόθων καὶ ὕλικῶν θυσιῶν, ἐξ ἐναντίου τὴν διὰ τῆς ἐργασίας

εὐμαρειαν τοῦ οἴκου τοῦ προελόμενος ὑπηρετήσεν ἔκτοτε τὴν πατρίδα ὡς ἀνώτερος τελωνιακὸς ὑπάλληλος, ἐκπληρώσας μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκεραιότητος καὶ αὐταπερνησίας τὸ καθήκον του, διατηρήσας μέχρις ἐσχάτων τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς του, ἥτις τόσῳ εὐγλωττῶς κατοπτρίζεται εἰς τὸν ἔμπλεων πατριωτισμοῦ, ἀκραδάντου καρτεροψυχίας καὶ ἀκραιφνοῦς φιλοπατρίας βίον του.

Ὁ Γερασimos Μεταξᾶς πεποικισμένος, ὡς ἔφθηνεν εἰπόντες, δι' ἰσχυροῦ πνεύματος καὶ εὐφυΐας σπανίας ἔγραψε καὶ ὠραίας σατυρικὰς ποιήσεις, ἐν αἷς πικρῶς καὶ μετὰ δυναμείας καυτηριάζεται ἢ ἐν διαφόροις καιροῖς ἡκιστα πατριωτικὴ ἐνέργεια ἀνδρῶν μετέπειτα καταλαβόντων διαπρεπεῖς θέσεις. Φύσει ὅμως μετριόφρων δὲν ἠθέλησε νὰ δημοσιεύσῃ ποτε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ ἔργα.

Προσβληθεὶς ὑπὸ ὀξύτατης νόσου ὁ ἀείμνηστος καὶ φιλόπατρις ἀνὴρ ἀπεβίωσε τῇ 11 Ἰουνίου 1888 καταλιπὼν μνήμην ἀγαθὴν καὶ ὑπόδειγμα ἥριστον τοῖς ἐπιγιγνομένοις δωρησάμενος τῇ φιλότατῃ πατρίδι, ὑπὲρ ἧς τοσοῦτον ἡγωνίσαστο, ἀνταξίους υἱοὺς τῶν γενναίων καὶ εὐγενῶν αὐτοῦ αἰσθημάτων τὸν τε ἐν Ἀθήναις διακεκριμένον ὀφθαλμίατρον κ. Θεμιστοκλέα καὶ τὸν ἐν Ῥουμανίᾳ φιλογενέστατον Ἀριστείδην, τιμῶντα πολὺ αὐτόθι τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα, οἵτινες φόρον πατρικοῦ σεβασμοῦ καὶ υἱικῆς εὐγνωμοσύνης ἐπιτελοῦντες μετῴνεγκον προσηκόντως τὸν νεκρὸν αὐτοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ καταθέσαντες τοῦτον ἐν τῷ οἰκογενειακῷ κοιμητηρίῳ, ἀκολουθήσας τὴν κηδεῖαν ἀπάσης τῆς πόλεως εἰς ἐνδείξιν τῆς ἰδιαιτέρας ὑπολήψεως καὶ τῆς ἀμερίστου εὐγνωμοσύνης, ἧς ἀπῆλαυε παρ' αὐτοῖς ὁ ἀείμνηστος Γεράσιμος Μεταξᾶς.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ "ΤΟΥ ΜΟΡΕΩΣ"

ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΚΑΛΥΦΘΕΙΣΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ "ΜΟΡΕΑΣ"

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ ΕΝ ΤΩ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚῳ ΣΥΛΛΟΓῳ 'ΠΑΡΝΑΣΣΩ'

ΠΑΡ'

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΠΕΤΡΙΔΟΥ,
ΗΠΕΙΡΩΤΟΥ, ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ

(Συνέχεια προηγ. φυλλαδίου).

§ ζ'. Ὅτι δ' ἡ οἰκογένεια τῶν Βουτζαράδων φάνετ' ἐκ Τριφυλίας καταγομένη, καλουμένης τότε Ἀρκαδίας⁽¹⁾, συντελοῦσιν εἰς τὴν παραδοχὴν τούτου καὶ δύο παραδόσεις, αἵπερ ἀπαντῶσι σήμερον παρὰ τῷ λαῷ ἐκείνῳ.

α'. Εἰς ἄγιον Ἡλίαν, κορυφὴν τῶν ὀρέων τῆς Κυπαρισσίας, ὑπάρχει σπήλαιον, ὅπερ κοινῶς ὀνομάζεται «*Σπηλιὰ τοῦ Δόξα*»

(1) Ἐφημ. Φιλοκαθ. Περίοδ. Β'. Ἀριθ. 23. σελ. 361—368. 1 Μαρτίου 1880.

Πατρῇ». διότι, λέγουσιν, ἐκεῖ κατέφυγεν ὁ Δόξα-Πατρῆς καὶ ἐκρύβη, ὅτε κατεδιώκετο ὑπὸ τῶν Φράγκων μετὰ τὴν ἥτταν αὐτοῦ. Ἡ κορυφὴ αὕτη ἵνε εἰς τὸ λεγόμενον «*Γεράρειον*» ὄρος, παρὰ τὴν κώμην «*Ἀρμεριούς*» $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας ἀπέχουσιν τῆς Κυπαρισσίας· ἡ δ' εἰς αὐτὴν ἄνοδος στενὴ, τραχυτάτη καὶ λίαν κρημνώδης. Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου πυρκαμιδοειδὴς καὶ ἐκατέρωθεν αὐτῆς μικρὰ τινὰ λίθινα καθίσματα τεχνητὰ ἀπκνῶσιν· ἐντὸς δὲ αὐτοῦ, μεγάλου μὴ ὄντος, ἐπικρέμονται σταλακτῖται ἐνὸς δὲ τούτων ὑποκάτωθεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους παρκτηρεῖται μικρὰ τις λεκανὴ λαξευτὴ ἐν τῷ βράχῳ, ὅπως ὑποδέχεται τὸ ἄνωθεν στάζον κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτήν, καὶ χρησιμεῖον εἰς πόσιν δι' ὀλίγους τινὰς ἀνθρώπους, ὕδωρ· ἐνδείξεις αὗται τῆς ἐν αὐτῷ ποτε διχμονῆς ἀνθρώπων. Ἀλλ' ἂν ὁ Δόξα-Πατρῆς ἢ ἄλλοι τινὲς παρέμειναν ἐν αὐτῷ, οὐδὲν ἄλλο τεκμήριον ἔχομεν, διασαφηνίζον, ἢ γνωρίζον ἡμῖν πλείονα, ὥστε νὰ διακρίνωμεν τὸ ἀληθὲς ἐκατέρωθεν, εἰμὴ μόνον τὴν διάσωσιν τῆς προσωνομίας.

β'. Καὶ σήμερον ἔτι εἰς τὰς κώμας τοῦ δήμου Κυπαρισσίας, ὡς καὶ εἰς Ζούρτζαν ἐν Ὀλυμπίᾳ, πλείστοι ὅσοι ὀνομάζονται «*Δόξαι*», κύριον ὄνομα, ὅπερ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου σπανίζει, καὶ ἐπομένως δύναται τις ἐν περιεργείᾳ νὰ ἐρωτήσῃ: Δια τί τοῦτο ἐνταῦθα πλεονάζει; ποῖον τὸ αἷτιον τούτου; Ἀλλ' ἄλλην ἐρμηνείαν δὲν εὕρισκε πιθανὴν εἰμὴ ὅτι χάριν ἀγαστῆς ἀναμνήσεως τοῦ Δόξα Πατρῆ ἀποδίδεται συχνάκις τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς διαφόρους, ὅπως καὶ σήμερον τὸ ὄνομα «*Ὀλγα*», διὰ τὴν Βασίλισσαν Ὀλγαν, καὶ πρότερον «*Ἀμαλία* καὶ «*Ὀθων*» ἕνεκα τῶν βασιλέων κλπ. καὶ οὕτω συντηρεῖται μέχρι σήμερον ἡ ἀνάμνησις τοῦ ὀνόματος τοῦ ἥρωος τοῦ Μεσαιῶνος, ὡς ὀνομάζει αὐτὸν ὁ σοφὸς καθηγητῆς, κ. Κ. Παππαρρηγόπουλος, ἐν ἰδιαιτέρᾳ πρὸς ἐμὲ ἐπιστολῇ, ἐν ἣ μοι ἔγραφε περὶ αὐτοῦ τάδε: «Περὶ τοῦ σπηλαίου, ἐν ᾧ ἐκρύπτετο ὁ μεσαιωνικὸς ἥρωας Βουτζαράς, οὐδὲν γνωρίζω· ἐν γένει δὲ περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὀλίγας ἔχομεν εἰρηδῆσεις. *Τὰ χρονικὰ τῶν ἐν Μορέᾳ πολέμων τῶν φράγκων*» λέγουσιν ὅτι ὁ πρωτοστράτορας μισέρ Τζεφρὲς ἐξεστράτευσεν «εἰς τὸ Ἀρκαλοδον»

»ὁποῦ κρατοῦν τὸν δρόμον

»ὁποῦ τὸ λέγουν τὰ Σκορτά· μικρὸν Καστέλλιν ἐνι.

»Ἀλλ' εἰς Τραχόνιν καθεται, τόπον ἀφιερωμένον, . . .

». Τὰ κρατεῖ

»λέγουν ὁ κῆποιος ἀπὸ τοὺς Βουτζαρχαῖς

»*Δόξα-Πατρῆν* τὸν λέγουσι, καλὸς στρατιώτης ἐνι.»

Ἀλλὰ τὸ φρούριον ἐσυνθηκολόγησεν ἅμα ἀρξαμένου τοῦ πολεμοῦ, οὐδὲ λέγεται, τί ἀπέγεινεν ὁ Βουτζαράς. Ἡ ἀρχαία Ἱταλικὴ μετάφρασις τῶν χρονικῶν, ἡ γενομένη πιθανῶς ἐν τῇ ΙΔ'. ἐκατονταετηρίδι ὀνομάζει τὸν ἀνδρα *Vucera de-capatri* οὐδὲν δὲ προθέτει εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου λεγόμενα. Καὶ ὁ Hopf ἐν τῇ ἱστορίᾳ του ταῦτα μόνον ἀναφέρει τὰ σύντομα γεγονότα.

Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τοῦ Βουτζαρά Δόξα Πατρῆ παρὰ